

Pedagóguspályázat linuxos szemmel

A Széchenyi terv keretében több mint 13 000 pedagógus jutott számítógéphez. Az egészében sikeresnek tekinthető pályázatát eredetileg a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága végezte. Időközben azonban megváltozott az intézmény neve és szerkezeti felépítése.

Szaló István: A vállalkozásról és az engedélyekről kérdeztem Suhajda Attilát, az információs társadalom programok helyettes államtitkárát. Hogyan szólíthatjuk Önöket a továbbiakban, és mi változott az intézménynél?

Suhajda Attila: Mint az ismeretes, az új kormány önálló minisztériumot hozott létre az informatikával és a hírközléssel kapcsolatos feladatok megoldására. Így a májusban megalakult Informatikai és Hírközlés Minisztérium belül az Információs Társadalom Programok Helyettes Államtitkárságához kerültek a korábbi IKB-s pályázatok, és a jövőben ez a szervezet fogja kiírni az információs társadalom programjaihoz kapcsolódó új pályázatokat is. A most futó és a jövőben kiírásra kerülő pályázatok felelősei a helyettes államtitkárság szakértői, de a pályázatokkal kapcsolatos kérdések megválaszolására egy telefonos ügyfélszolgálati központot hoztunk létre, amelynek száma 06-40-200-454. Itt felkészült kezelők várják a felmerülő kérdéseket.

Sz. I.: A változások mennyiben érintik az SZT-IS-3 pályázatot? Például sok pályázó azt kérdezi, hogy mikor tud majd rákapcsolódni az Internetre. Milyen terveik vannak ezzel kapcsolatban?

S. A.: Ilyen nagyméretű csoport internet-hozzáféréssel történő kiszolgálására Magyarországon még nem volt példa. Így többek között meg kellett oldanunk azt a logisztikai és távközlési gondot is, hogy miképp lehet egységes szolgáltatást nyújtani az ország egész területén elszórtan élő, és távközlési szempontból egymástól jelentősen eltérő lehetőségekkel rendelkezők számára. Ez nem egyszerű feladat, a mindenki számára legjobb megoldást kellett megtalálnunk. A pályázók egy része (közel 12000 ember) már megkapta az internet-hozzáférés lehetőségét, a többiek pedig 2002. február végéig jutnak ehhez hozzá.

Sz. I.: Ez év januárjában a pályázókat még arról értesítették, hogy a katalógus alapján beszerzett gépekre mind a Microsoft, mind a Linux operációs rendszerek telepítésre kerülnek, s a felhasználónak a tervek szerint (az előírt határidőkön belüli rendelés, szállítás esetén) a gép átvételétől számítva legalább egy hónap áll majd a rendelkezésére, hogy eldöntse, melyik operációs rendszert kéri tartós használatra. A választása szerinti operációs rendszer megvásárlásának költségeit az IKB külön pályázat keretében átvállalja. A nem ingyenes operációs rendszert, illetve irodai csomagot választóknak külön pályázaton (SZT-IS-3/B) kellett volna indulni. Ma már tudjuk, hogy a pedagógusoknak soha nem kellett pályáznuk a Microsoft operációs rendszeréért, azt végül ingyen kapták meg. Mi történt időközben?

S. A.: Az előző kormány miniszteri döntése alapján a SuSE Magyarországgal és a Microsofttal kötött szerződés alapján a pályázaton nyertes pedagógusok ingyen kapták meg a SuSE Linux és a Windows operációs rendszereket, ezért az operációs rendszerre nem kellett külön pályázatot kiírni. Az Ön által ismert pályázati módszer megváltoztatásának oka nagyon egyszerű volt: az egytömögű beszerzés jelentősen csökkentette az árakat, és ezzel párhuzamosan elmaradtak a programok szétosztásánál óhatatlanul felmerülő egyéb költségek is.

Sz. I.: A minisztériumon belül mennyire ismertek a GNU/Linux rendszerek, illetve az alattuk futó irodai programok? Milyen tapasztalatai vannak a minisztériumnak a nyílt programokkal? Milyen terveik vannak az IKB utódjának a Linux operációs rendszerrel?

S. A.: Az IKB szakemberei először a Linux-felhasználók Magyarországi Egyesülete (LME) által szervezett előadásokon figyeltek fel a számukra is új megközelítést jelentő rendszerre, ennek alapján módot adtak az LME szakembereinek arra, hogy ismertessék elképzeléseiket. A tárgyalások végül is oda vezettek, hogy az LME tízmillió forintot kapott bizonyos Linux-elemek magyarítására. Ami a Linux használatát illeti: az IKB által korábban használt gépekről nincsenek teljes körű adataink, de az IHM-ben jelenleg csak Windows alapú rendszerek működnek, azonban tervezzük, hogy valamikor a Linux is megjelenik gépeinken. Az IHM-nek határozott szándéka a Linux elterjesztésének támogatása, de a tényleges együttműködési lehetőségeken még dolgozunk.

Sz. I.: A kiírt pályázat tervezésekor kikérték-e linuxos szakember tanácsait?

S. A.: Erre természetesen sor került, már csak azért is, mert az LME által tartott előadássorozat költségeihez az IKB is hozzájárult, így az IKB-ban voltak Linuxhoz értők is. Ebből következően a kapcsolattartó emberek számára a Linux lehetőségeiről az összes háttértájékoztató rendelkezésre állt.

Sz. I.: Szentiványi Gábor, a SuSE AG magyarországi irodájának igazgatója szerint a pályázat Linuxszal kapcsolatos eseményei meglehetősen meggondolatlanul zajlottak. Az IKB természetesnek vette, hogy a Linux ingyenes termék. De annak ellenére, hogy a Linuxnak nincs ára, az előállításnak és a terjesztésnek vannak költségei. Sz. G szerint az IKB ezeket a költségeket nem tervezte be, és az teljes egészében a szállítókra hárult, akik a végén ezt továbbhárították a Linux-terjesztőkre. Önök hogyan látják ezt?

S. A.: A Linux-társadalom több esetben kapott támogatást az IKB-tól. Egyrészt az LME összességében további ötmillió forinthez jutott a linuxos programok további magyarításával és népszerűsítésével összefüggő kiadások fedezésére. Másrészt a magyar fejlesztésű UHU-Linuxot forgalmazó cég negyvenmillió forintos pályázati pénzt nyert el, amelyből egyrészt elkészítette az IKB szakembereivel közösen meghatározott tartalmú eredeti változatot, másrészt ez az összeg a terjesztés költségeire is fedezetet

jelentett. Így kimondható, hogy soha nem állt szándékunkban áthárítani ezeket a költségeket a terjesztőkre.

Sz. I.: *A pedagógusok hiányolták a Linuxszal kapcsolatos magyar nyelvű leírást, hiszen sokan először találkoztak ezzel az operációs rendszerrel. A Microsoft adott egy nem túl terjedelmes könyvecskét a CD és a nagyon drága kiállítású felhasználási szerződés mellé. Az IKB arra számított, hogy a Linux-terjesztők ingyenes leírást is biztosítanak a telepítőanyag mellé, vagy nem is terveztek segítséget nyújtani ezen a téren?*

S. A.: A Linux-terjesztőknek természetesen nem feladatuk, hogy ingyenes leírást nyújtsanak a pályázaton nyertes pedagógusoknak, ezt soha nem gondolta így senki. Az LME, illetve az UHU-Linux által megkapott támogatás a felmerülő előállítási, dokumentációs költségek fedezésére is szolgált. E munka eredményeképpen ma már minden fontos Linux-elemhez van magyar nyelvű leírás. Természetesen nem lehet azt mondani, hogy ez teljes, de úgy véljük, hogy a programok világában megszokott módon a gyártóktól független szerzők művei pótolják ezeket a hiányosságokat. Természetesen feladat ettől függetlenül még akad jócskán. Így például a pályázat nyerteseinek kötött határidőn belül előre meghatározott ECDL-vizsgaszinteknek kell megfelelniük. Jelenleg azonban még csak nagyon kisszámú ECDL vizsga tehető le Linux-környezetben, ez pedig jelentősen hátráltathatja a Linux terjedését. Meglátásunk szerint a Linux-közösségnek nagy szerepe lehet a Linuxra támaszkodó ECDL-tananyagok készítésénél és kipróbálásánál.

Sz. I.: *A Microsoft-csomagban valóban majdnem minden jelen van, ami az általános Windows-oktatáshoz szükséges lehet. Ezzel szemben egyetlen egy SuSE Linux-lemezre igencsak kevés fér rá, hiszen a Linux sokkal több programot tartalmaz, mint a windowsos változat. Például többféle ablakkezelő közül választhatunk, számtalan programozási eszközt tartalmaz. Az eredeti SuSE Linux Professional terjesztés hét lemezt és háromkötetnyi leírást foglal magába. Vannak olyan tervek, hogy ezt a csomagot is eljuttatják a pedagógus felhasználókhoz?*

S. A.: Erre nincs szükség. Ugyanis a 7 CD-t tartalmazó csomag már a kiszolgálóbeállításához szükséges adatokat is magában foglalja, és ezeket a programokat csak az üzleti felhasználók, illetve a hivatásos fejlesztők tudják hasznosítani. A pályázati úton számítógépekhez jutott pedagógusok a gépet otthoni használatra kapták, ezért kapott az UHU-Linux támogatást arra, hogy egy kifejezetten a rendszer felhasználóinak igényeit kielégítő csomagot készítsen el. Másrészt pedig a kiszállított gépeken mindkét operációs rendszer (a Windows, illetve a végfelhasználók igényeinek megfelelően összeállított Linux-terjesztés) megtalálható, és a felhasználó a rendszerindításkor dönthet, hogy melyik operációs rendszerrel kíván dolgozni. Fontos hangsúlyozni, hogy ez nem egyszeri és megváltoztathatatlan döntés, mert az elindított rendszer nem törli le a másik programot, így mindkettő bármikor használható. Így egy korábbi válasza visszautalva, látni lehet, hogy a mostani helyzet nagyobb

választási lehetőséget nyújt a rendszerek felhasználóinak a korábbi tervhez képest, amely alapján csak egyszer lett volna alkalmuk a döntésre.

Sz. I.: *A fenti nehézségek ellenére a Linux felkerült a pedagógus PC-kre, és ezzel legalább a lehetősége megteremtődött annak, hogy a Linux bekerüljön a középiskolákba. Milyen további lépéseket tervez ez ügyben az IKB?*

S. A.: A Linux terjedése az Ön által említett folyamathoz képest éppen fordított irányú. Az IKB azért döntött a Linux terjesztésének támogatása mellett, mert a felmérések és statisztikák azt mutatták, hogy a középiskolai rendszerek egy részén (még akkor is, ha ez a rész ma nem túl jelentős) már megjelent a Linux. Így lehetőséget kívántunk nyújtani a tanároknak ahhoz, hogy otthoni gépükön is az iskolai rendszereken megszokott eszközöket használják.

Sz. I.: *Vannak, akik szerint a következő négy év a Microsoft egyeduralmát fogja jelenteni az IKB utódánál, és minden más operációs rendszer háttérbe fog szorulni a Linuxszal együtt. Valóban vannak ilyen törekvések az intézménynél?*

S. A.: Nincsenek ilyen törekvései az IHM-nek. A minisztériumnak az a feladata, hogy az információs társadalom kialakulását előmozdítsa. Ezzel az elvvel teljesen ellentétes lenne egy szabadon használható programcsomag háttérbe szorítása, különösen akkor, ha ez egy monopólium megtörését segíti. Van azonban még egy fontos szempont, a képzés kérdése. A pályázatok a pályázók elé informatikai képzettségük növelése tekintetében nagyon komoly követelményeket állítottak. Azonban egészen a közelmúltig az ECDL-tananyagok nem tartalmaztak Linux-oktató modulokat, így természetesen Linux-vizsgát sem lehetett tenni. Ez pedig azt jelentette, hogy a pályázók nem tudtak teljes mértékben a Linuxra hagyatkozni, mivel nem tudtak eleget tenni kötelezettségeiknek. Ez a helyzet már valamennyire megváltozott, de az látszik, hogy a Linux-oktatással még vannak nehézségek. Úgy véljük, hogy a Linux-társadalom jól felfogott érdekének kell lennie, hogy a képzés minél nagyobb tömegeket érjen el, és folyamatosan készüljenek tananyagok Linuxra. Természetesen a képzésnek piaci alapon kell lezajlania, de látszik, hogy tananyagfejlesztésre mindenképpen szükség van.

Sz. I.: *Tervezi-e Ön személy szerint, hogy a közeljövőben Linuxot telepít saját otthoni számítógépére?*

S. A.: Ott nem, de az IHM-ben a kiszolgálók szintjén mindenképpen, sok más ország kormányzatához hasonlóan.

Sz. I.: *Köszönöm a válaszokat.*

Szaló István

(ratiosoft@freemail.hu) tanár, immár több mint másfél évtizede foglalkozik programozással, de csak a Java és a Linux megismerése után tudta meg, hogy mi is az igazi programozás. Több írása megjelent már a hazai számítástechnikai lapokban.